

עין משפט
גור מצוה

עז:

אוֹמֵר היה ר"ש פרה נפרדת ב'. נרא' שר"ל דאפילו מדרגנן מותר לפדותה דכסף"ק דשזועות (דף יא:). דייק אמתניתא (תוספתא פ"א) דמסכת פרה דקמני שחטה על גז מערכתא אין לה פדייה עולמית דלא אחי כר"ש דלר"ש נפדית היא כלאשכחן הכא ומימה דע"כ מה שאין נפדית לרבנן אין זה מן התורה דהא בת העמדה והערכה היא כל זמן שמפרכת לפי פי' אחד דלעיל (ד' עו.ט). ואס כן מנ"ל ו לר"ל דר"ש פליג ארבנן דלמא מודה ר"ש דמדרגנן לאו בת פדייה היא אלא מדאורייתא ולהכי מטמא טומאת אוכלים הואיל והיתה לה שעת הכושר וזה דוחק לומר דלף על גז דמדאורייתא בת פדייה היא כיון דמדרגנן לאו בת פדייה לא חשיב אולם שאתה יכול להאכיל לאחרים וי"ל דמאן דאסר אסר אפילו מדאורייתא כיון ששחט לשמה צהכשר קרבן ומאן דשרי שרי אפילו מדרגנן עד שיעשו היוזמים כדפרישית לעיל ואס היינו אומרים לרבנן פרה קדשי מוצח היא כ"א"ש אך אין נראה שסבור שזס תנא דפרה קדשי מוצח היא מדקא מתמה גמרא צריש אין מעמידין (ע"ו ד' כג: ושם) שמע מינה דפרה קדשי מוצח היא ובכמה מקומות קאמר דחטאת קרייה רחמנא משמע דקדשי צדק הנית היא אע"ג דתנן בשקלים (ד' ו') שהיא מתרומת הלשכה היינו לפי שצריכין לה כהנים העובדים קרנות חשיב לורך קרבן ולג צ"ד מתנה עליה דלפילו מלמדי הלכות קמינה לכהנים נוטלין שכון מתרומת הלשכה ואפילו בלא צ"ד מתנה על הלשכה יכול להיות שצאה ממנה מן התורה הואיל וזורך קרצנות היא והא דאמר דקדשי צדק הנית היא לא שתא קנייה מקדשי צדק הנית אלא דינה כקדשי צדק הנית דקדושה קדושת דמים ולא קדושת הגוף כקדשי מוצח: **בב' היבא דאיתיה במכירה איתיה בטביחה ב'**, ומוכר צצנת דחייב אע"ג דאס טבח פטור הויא צהמה איתא בטביחה בחול: **וזך בנה אב בב' מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את הכלאים**.

צפרק אותו ואת בנו (חולין ד' עח: ושם^(ט)) פי' צקוטרס דעציד צנין אז מדכתיב שור שה כשצים ושה עזים וקשה לר"י דלקמן אמר דלרבי אליעזר אחאי דרצא לטמא שנוול מן הטמא דלא כר' יהושע דאי כר' יהושע משה כשצים ומשה עזים נפקא כלומר ולא צריך לצנין אז דרצא ואלרצנה מההוא קרא הוי צנין אז דרצא וגראה לר"י דצנין אז דרצא הוי משה דפסח דכתיב (שמות יב) שה תמים זכר צן שנה יהיה לכם מדע דהא מסקינן כי איתמר דרצא לענין פטר חמור איתמר דתנן אין פודין כו' ובסף"ק דצבורות (ד' יב. ושם) מפיק ליה משה שה דפסח ואת"ומ"ש דהכא קרי ליה צנין אז ובצבורות קרי ליה ג"ש דקאמר נאמר כאן שה ונאמר להלן שה ועוד מ"ש דנקט רצא כלאים טפי מעגל וחיה טריפה ושחוטה דכל הני נפקא לן דאין פודין פטר חמור משה דפסח דקאמר התם מה להלן פטר לכל השמות הללו ועוד אחאי לא פריך טריפה שה כתיב כי היכא דפריך כלאים שה כתיב ועוד דלרבי אליעזר דשרי לפדות כנלאים פטר חמור אחאי לא שרי בשחוטה וטריפה כיון דמוקי לה צנין אז לטמא שנוול כו' כדאמרינן לקמן צשמעתין ועוד כי צעי לקמן לרבי אליעזר צנין אז דרצא למאי הלכתא לימא למעוטי אחריני אחא דאין פודין וכ"ת דטריפה ושחוטה ממשמעותיה דשה נפקא כמו עגל וחיה דהא אמר צפרק הוציא לו (יומא ד' מט: ושם^(ט)) דפר אפילו שחוט קרוי פר וכן שה דפסח אי לאו דכתיב מהיות משה מחיותיה דשה וגראה לר"י דצנין אז דרצא וג"ש דצבורות לאו חדא מילתא היא דודאי תרוייהו נפקי משה דפסח וצנין אז דרצא אחי מיתורא דכשצים ומן העזים תקחו דמשמע עד שיהא אציו כצב ואמו כצשה ולגופיה לא אינטריך דמשאך קדשים נפקא דתניא צסמוך שור או כצב או עז פרט לכלאים אלא ללמוד צעלמא אחי דכל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא כלאים ואי לאו צנין אז מגזירה שזה דשה שה לא הוה ממעטינן כלאים משום דה"ל תפדה תפדה ריבה כי היכי דלא ממעטינן התם שאינו זכר תמים וצן שנה מג"ש משום תפדה תפדה ריבה וקצרה הוא למעט כולה מגזירה שזה דשה טפי מכלאים [דאיהו נמי מקרי שה] ומש"ה רבי אליעזר דמוקי צנין אז דרצא לטמא שנוול כו' שרי כנלאים ולקמן דקאמר אי לקדשים צהדיא כתיב צהו משמע דאי לא הוה כתיב צהדיא הוה אמי ליה שפיר אע"ג דעיקר צנין אז לא הוה מייתר צפסח אלא משום דצפסח גופיה לא אינטריך דמקדשים נפקא כן דרך הגמרא שעושה כאליו קיס ליה ממקום אחר וה"ק אי לקדשים ותאמר דמקרא אחרינא נפקא לן צפסח למעוטי כלאים כו' וכענין זה יש צריש קדושין (דף ג:א ושם^(ט)) ובפרק נערה (במוצות דף מו: מו:א) גבי קידוש הנת לאציה דקאמר וכ"ת נילף מצוות ופגם אע"ג דצוות ופגם גופיה לא קיס לן דאציה הוא אלא מקדושין צס"פ אלו נערות (שם דף מ: ושם^(ט)):

גב'י גניבה דבתיב שור או שה שאין אתה יכול להוציא כלאים מביניהם. ואס תאמר בלאו הכי נמי המ"ל גבי גניצה דכתיב שה למעט כלאים כדרצא אחי או לרצוי וי"ל דמילתא דרצא לא איתמר אלא היכא דכתיב שה לחוד אבל הכא כתיב נמי שור: והא

מרובה פרק שביעי בבא קמא

ואמר ריש לקיש. איזו שעת הכושר היתה לה דלומר היה ר"ש פרה נפדית אפילו נשחטה על ו‏ המערכה כמשפט אס מנא אחרת יפה ממנה וזהו שעת הכושר שלה ואע"פ דלא נפדית אפילו הכי משוי לה אוכלא הואיל ורואיה לפדות: **אפילו צסמיוין**. וכ"ש צצעלי מומין צחוץ דשינויא דחיקא הוא: **לא הויא מכירה**. דאין קדשים תמימים יוצאים לחולין הלכך צצעלי מומין עסקינן דאיתנהו צתרוייהו: **ואזדו לטעמיהו**. דאפילוגו צה אי צעין תרוייהו אי לא: **לדצרי ר"ש**. שפוטור על טביחתה: **גנצכלאים**. מכצשה ומיש צא. ואע"ג דכתיב גצי טביחה שה [שמות כא] ואמר צצא לקמן כל מקום שנאמר שה אין כלאים צמשמע הכא מחייב דאיתרבי צהדיא כדלקמן: **מאי לאו ר"ש היא**. מדנקט צטריפה מכירה ולא נקט טביחה: **דסנא טריפה צחדא**. דלא מזי לערוצי כלאים וטריפה ולמיתני טביחה ומכירה צתרוייהו צהדדי ואצטריך למיתני טריפה צחדא צמכירה ולא צטביחה: **סנא נמי כלאים צחדא**. ואף על גב דאיתיה צתרוייהו ונקט ציה טביחה דפתח ציה קרא צרישא: **או**. שור או שה דאמר צפ' דלעיל (דף סו:א) שור דסיפא ושה דרישא מייתר הלכך או נמי מייתר: **פרט לכלאים**. דפסול לקרבן: **דנמה**. דאינו דומה לצציו ולא לאמו צצא מאלל ורחל דומה לעו: **גבי גניצה דכסי שור או שה**. דאי לא הוה כתיב או לצרות לא צשמעט כלאים מייניהו שיהי אין צמעצצין זה מזה שאין עיצורין שזה דצהמה גסה יולדת לתשעה ודקה לתמשה הלכך או לרצוי אחא ולא להוציא דהא בלאו הכי לא אחי כלאים צמשמעות דקרא: **להוציא**

את הכלאים שאני הכא דאמר קרא או לרבות את הכלאים וכל או לרבות הוא והתניא ^ישור או כשב ^זבפרט לכלאים או עז יפרט לנדמה אמר רבא הכא מענייניה דקרא והכא מענייניה דקרא הכא גבי גניבה דבתיב שור או שה שאי אתה יכול להוציא כלאים מביניהם או לרבות כלאים גבי קדשים דבתיב כשב ועז שאתה יכול להוציא כלאים מביניהם או למעט הוא והא

לרבי צקוטרס דעציד צנין אז מדכתיב שור שה כשצים ושה עזים וקשה לר"י דלקמן אמר דלרבי אליעזר אחאי דרצא לטמא שנוול מן הטמא דלא כר' יהושע דאי כר' יהושע משה כשצים ומשה עזים נפקא כלומר ולא צריך לצנין אז דרצא ואלרצנה מההוא קרא הוי צנין אז דרצא וגראה לר"י דצנין אז דרצא הוי משה דפסח דכתיב (שמות יב) שה תמים זכר צן שנה יהיה לכם מדע דהא מסקינן כי איתמר דרצא לענין פטר חמור איתמר דתנן אין פודין כו' ובסף"ק דצבורות (ד' יב. ושם) מפיק ליה משה שה דפסח ואת"ומ"ש דהכא קרי ליה צנין אז ובצבורות קרי ליה ג"ש דקאמר נאמר כאן שה ונאמר להלן שה ועוד מ"ש דנקט רצא כלאים טפי מעגל וחיה טריפה ושחוטה דכל הני נפקא לן דאין פודין פטר חמור משה דפסח דקאמר התם מה להלן פטר לכל השמות הללו ועוד אחאי לא פריך טריפה שה כתיב כי היכא דפריך כלאים שה כתיב ועוד דלרבי אליעזר דשרי לפדות כנלאים פטר חמור אחאי לא שרי בשחוטה וטריפה כיון דמוקי לה צנין אז לטמא שנוול כו' כדאמרינן לקמן צשמעתין ועוד כי צעי לקמן לרבי אליעזר צנין אז דרצא למאי הלכתא לימא למעוטי אחריני אחא דאין פודין וכ"ת דטריפה ושחוטה ממשמעותיה דשה נפקא כמו עגל וחיה דהא אמר צפרק הוציא לו (יומא ד' מט: ושם^(ט)) דפר אפילו שחוט קרוי פר וכן שה דפסח אי לאו דכתיב מהיות משה מחיותיה דשה וגראה לר"י דצנין אז דרצא וג"ש דצבורות לאו חדא מילתא היא דודאי תרוייהו נפקי משה דפסח וצנין אז דרצא אחי מיתורא דכשצים ומן העזים תקחו דמשמע עד שיהא אציו כצב ואמו כצשה ולגופיה לא אינטריך דמשאך קדשים נפקא דתניא צסמוך שור או כצב או עז פרט לכלאים אלא ללמוד צעלמא אחי דכל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא כלאים ואי לאו צנין אז מגזירה שזה דשה שה לא הוה ממעטינן כלאים משום דה"ל תפדה תפדה ריבה כי היכי דלא ממעטינן התם שאינו זכר תמים וצן שנה מג"ש משום תפדה תפדה ריבה וקצרה הוא למעט כולה מגזירה שזה דשה טפי מכלאים [דאיהו נמי מקרי שה] ומש"ה רבי אליעזר דמוקי צנין אז דרצא לטמא שנוול כו' שרי כנלאים ולקמן דקאמר אי לקדשים צהדיא כתיב צהו משמע דאי לא הוה כתיב צהדיא הוה אמי ליה שפיר אע"ג דעיקר צנין אז לא הוה מייתר צפסח אלא משום דצפסח גופיה לא אינטריך דמקדשים נפקא כן דרך הגמרא שעושה כאליו קיס ליה ממקום אחר וה"ק אי לקדשים ותאמר דמקרא אחרינא נפקא לן צפסח למעוטי כלאים כו' וכענין זה יש צריש קדושין (דף ג:א ושם^(ט)) ובפרק נערה (במוצות דף מו: מו:א) גבי קידוש הנת לאציה דקאמר וכ"ת נילף מצוות ופגם אע"ג דצוות ופגם גופיה לא קיס לן דאציה הוא אלא מקדושין צס"פ אלו נערות (שם דף מ: ושם^(ט)):

גב'י גניבה דבתיב שור או שה שאין אתה יכול להוציא כלאים מביניהם. ואס תאמר בלאו הכי נמי המ"ל גבי גניצה דכתיב שה למעט כלאים כדרצא אחי או לרצוי וי"ל דמילתא דרצא לא איתמר אלא היכא דכתיב שה לחוד אבל הכא כתיב נמי שור: והא

מסורת הש"ס

א) [וא מכרו ככ"ל], ג) [עין מוס' כמכות לג: ד"ה גנצ], ג) חולין עח: (ד' מזה מל. כמכות יב. ח. מ. חולין לח: ט) [ד"ה שחיטה], ו) עין רש"י ובספר כ"י, ו) [ד"ה זא], ח) [ד"ה שאני], ט) [ד"ה וכו'], ו' [ד"ה דאי],

הגהות הב"ח

א) [ש"י ד"ה ואמר ריש לקיש וכו' נשחטה על גבי מערכתה]:

רבינו חננאל

ואמי' ריש לקיש אומי' היה ר' שמע' פרה נפרית על גב מערכתה, שמע מינה כל העומד לפדות כפדיו דאמי, אלמא פרייה לא מעכבא. בשלמא ר' יוחנן לא אמר כיריש לקיש דמוקים לה למתניין אפילו בתמימין, אלא ריש לקיש מאי טעמ' וכול'. ואודו לטעמיהו, דאתמר המוכר טיפה דלרבי ר' שמע', ר' יוחנן אמ' חייב אף על גב דליתה בשחיטה דטריפה היא ואס שחטה פטור דשחיטה שאינה ראויה היא, במכירה חייב. וריש לקיש, כיון דליתה בשחיטה ליתה במכירה. ואותיב ליה ר' יוחנן לריש לקיש גב כלאים וטופא, וטבחא [ומכירה משלם] ר' ור', ולא מיתוקמא אלא כו' שמעין, דלרבנן אפילו שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה. ואו הוה דהא מתניתא לרבנן הכי הוה תני לה גב כלאים וטריפה וטבחא או מכרם משלם ד' ור', מתניתא [ל...] אלא דראי לר' שמע' והוא דלית ליה בטריפה אלא מכירה דלא מיתהני ליה טביחה [ל...אמ...]. ותני חדא בכלאים והוא טביחה וכל שכן במכירה שהוא חייב. ועלתה בקרישא לריש לקיש. ומתמין, וכי הגונב כלאים חייב, והכ"י כי יגוב איש שור או שה ואמר רבא כל מקום שני שה אינו אלא להוציא את הכלאים, ודחינן או שה לרבות את הכלאים. והא דתניא אלא למעט, דתניא שור או כשב או עז עד ומיום השמיני וחללה פרט לכל שאינו קרוב לקרבן. ואיכא לקדשין מראה הענין דאו למעט, היאך שנתעבר עז מוז שהשנים בהמה דקה הן יוחנן לצאת כלאים, לפיכך בא או למעט הכלאים. אבל גניבה דלא כתב בה עז אלא שור ושה דלא איפשר להתעבר דקה מגסה ולא נסה מדקה שאי איפשר לצאת כלאים מביניהן.